

6. september 2021

FOAs hovedbudskaber til revision af budgetloven

Vi skal have ændret budgetloven, så vi får råd til mere velfærd, og så kommuner og regioner får lettere ved at styre økonomien fra år til år. I dag ender alt for mange penge, der er afsat til velfærd, på bunden af kommunekassen. Derfor skal budgetloven laves om. FOA mener, at loven især bør ændres på to punkter:

- **1) Grænsen for offentligt underskud i budgetloven skal hæves fra -0,5 til -1 procent, som EU og finanspagten giver mulighed for.**

Dette udvider hvor mange penge vi har til velfærd i alt. Dansk økonomi er i topform, og derfor bør vi øge grænsen for det strukturelle underskud til -1 procent. Dette er inden for EU's regler og anbefales af en lang række eksperter, herunder KL, Danske Regioner, Nationalbanken, De økonomiske vismænd m.fl.¹ I rede penge vil det øge råderummet med omkring 11 mia.kr. frem mod 2025.

- **2) Budgetloven skal give kommuner og regioner mulighed for at budgetstyre over flere år, så det bliver muligt at overføre penge imellem år, uden at disse belaster servicerammen. En ny flerårig model skal ikke indeholde sanktioner som i dag.**

Dette forslag gør budgetstyringen mere smidig, så kommuner- og regioner kan planlægge deres økonomi for mere end ét år ad gangen. Samtidigt kan man undgå de voldsomme underforbrug sanktionssystemet har medført, hvor omkring 28 mia.kr. siden 2011 har været afsat til velfærd, men er endt med ikke at blive brugt.

Herudover mener FOA, at politikerne bør udnytte budgetlovens muligheder ift. de mellemfristede mål og ekstraordinære udgifter. Budgetloven foreskriver på baggrund af EU's finanspagt, at den offentlige økonomi på mellemlangt sigt maksimalt må have et underskud på -0,5 procent af BNP. Dette betyder, at den danske tradition med at styre efter en økonomi i balance i de mellemfristede planer (aktuelt 2025-planen) er endnu en unødvendig stramning af den danske økonomi. Man bør også kunne styre efter et underskud på fx 0,5 procent eller 1 procent.

Regeringen bør afsøge mulighederne med EU for at særligt store og væsentlige investeringer, fx klimainvesteringer, af engangs- eller midlertidig karakter kan holdes ude af opgørelsen af den strukturelle saldo. Dette vil give mulighed for at styrke klimaindsatsen, uden at skulle gå på kompromis med velfærden.

¹ <https://fho.dk/blog/2021/04/09/chefoekonom-jonas-schytz-juul-lad-os-smide-spaendetroejen-de-offentlige-finanser-er-sunde/>

KONTAKT Notat udarbejdet af:
FOA Fag & Politik

Presse/Fagbladet:

Politisk ansvarlig:

Konsulent
Thomas Fjord Bonven
31127876

Pressemedarbejder
Claus Walther
46972320

Forbunds næstformand
Thomas Enghausen
46972248

Hvordan fungerer budgetloven i dag?

Hvorfor har vi en budgetlov? Det har vi bl.a. fordi EU stiller nogle krav til medlemslandenes økonomiske styring, og dem har man implementeret i Danmark gennem budgetloven.

Serviceefterskud og sanktioner giver overstyring og underforbrug

Som det er i dag, styres kommuner og regioner efter et serviceefterskud, der lægger niveauet for hvor mange penge, der må bruges på velfærd hvert år. Hvis der bruges mere end aftalt, straffes kommuner/regioner af sanktionssystemet i budgetloven, så der tilføres færre penge det efterfølgende år.

Dette gør, at kommunerne har underforbrugt i alle år siden budgetloven blev vedtaget – altså har brugt færre penge på velfærd end aftalt, af frygt for at blive straffet. Siden 2011 er næsten 28 mia.kr. afsat til velfærd ikke blevet brugt.

Beløbet bliver så stort, da alle ledere i kommunerne skal stå skoleret for deres chefer, hvis de overskrider budgettet. Derfor lægger alle sig i udgangspunktet komfortabelt under rammen, og med alle vores institutioner, forvaltninger og ledere, giver det et kæmpe samlet underforbrug – næsten 3 mia.kr. alene i 2020.

Tabel 1. Det samlede underforbrug på serviceudgifter i kommunerne 2011 til 2020, faste priser (2020-pl)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I alt
Mia. kr.	6,2	6,0	3,1	2,7	1,7	3,0	0,9	0,1	1,1	2,9	27,7

Kilde: FH

Budgetloven styrer de samlede offentlige udgifter meget strammere end EU foreskriver

Ikke nok med at budgetloven medfører, at penge afsat til service ikke bruges – den sætter også loftet for hvor mange penge, der kan bruges, unødvendigt lavt. Budgetloven siger, med økonomisprog, at underskuddet på den strukturelle saldo ikke må overstige -0,5 procent af BNP om året.

Det betyder på almindeligt dansk, at man skal passe på med at bruge flere penge, end man tjener på et år. Det er dog en ualmindeligt ufleksibel styring at fokusere på -0,5 procent. EU anbefaler, at Danmark styrer efter et maksimalt underskud på -1 procent. Hvis Danmark styrede efter EU's anbefaling, ville vi have ca. 11 mia.kr. mere til velfærd i råderummet frem mod 2025².

Budgetloven kræver ikke balance i de mellemfristede økonomiske mål

EU kræver, at medlemslandene arbejder med mellemfristede mål for de offentlige finanser. Dette er også indarbejdet i budgetloven. Det er derfor man de seneste år har hørt om 2025-planen og at der

² AE-rådet: https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_genberegning-af-budgetlovens-saldokrav.pdf

nu tales om en 2030-plan. Regeringen styrer pt. efter en 2025-plan, der siger, at der skal være strukturel balance i 2025. Altså at der ikke må være selv de -0,5 procents underskud.

Der er tradition for, at de mellemfristede mål styrer efter at gå i 0, men det er et dansk valg, ikke en naturlov.

Der er intet til hinder for at lave en ny mellemfristet 2030-plan, hvor man på baggrund af den meget sunde danske økonomi styrer efter -0,5 procent i 2030, som EU tillader. Hvis man styrer efter -0,5 procent, vil råderummet – altså hvor mange penge vi kan bruge på velfærd – frem mod 2030 være 53 mia.kr. Hvis vi styrer efter 0 procent, har vi kun ca. 40 mia.kr.³

Budgetlovens konsekvenser er hermed mange milliarder mindre til velfærd

Det vil altså sige at budgetloven først siger, at vi kun må overskride 0,5 procent i de enkelte år, selvom EU tillader overskridelser på 1 procent. Dette "snyder" os for 11 mia.kr. frem mod 2025.

Samtidigt siger EU og budgetloven, at man for de mellemfristede mål, altså aktuelt 2025-planen, må styre efter et samlet underskud på 0,5 procent, men den nuværende 2025-plan styrer efter et rundt 0. Hvis man forestiller sig en 2030-plan efter samme præmisser, vil vores råderum være ca. 13 mia.kr. mindre, end nødvendigt.

Og sidst men ikke mindst, medfører budgetloven årlige mindreforbrug i kommunerne på grund af frygten for sanktioner, der siden 2011 er løbet op i 28 mia.kr afsat til velfærd, der ikke er blevet brugt.

Det kan vi gøre bedre!

³ FHs 2030-plan: <https://viewer.ipaper.io/fh/fh-2030-plan/?page=12>